

BULDUZER OTVALINI PICHOG‘ QISMINI PAYVANDLAB QOPLAB RESURSINI OSHIRISH TEXNALOGIYASI

Sh.X.Yo‘ldashev

t.f.f.d(PhD)

“Texnologik mashinalar va jihozlar” kafedrası dotsenti

Maxammadaliyev Muxammadyusuf

“Texnologik mashinalar va jihozlar” yo‘nalishi talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11191549>

Annotatsiya. Ushbu tezísda buldozerning asosiy vazifalari va ularning turlari haqida so‘z brogan.

Kalit so‘zlar: buldozer, tuproq, yurish uskunaasi, ish jihozi, gidravlik boshqarish.

Buldozer o‘ziyurar, siklik harakatlanadigan yer kovlashtashish mashinasi bo‘lib, gruntni qatlam-qatlam qirqib, kerakli joyga tashish va tekislash ishlarida ishlatiladi. Ayrim buldozerlar gruntni yumshatuvchi ish jihozlari bilan jihozlangan bo‘lib, o‘ta qattiq gruntni yumshatib, so‘ng qazish va ko‘chirish ishlarini olib boradi.

Vazifasiga ko‘ra buldozerlarning umum ishlarda ishlatiladigan va maxsus xillari bo‘ladi. Umum ishlarda ishlatiladigan buldozerlar yer qazish va uni kerakli joyga tashish (100 m gacha) ishlarining asosiy turlarini shuningdek, boshqa yordamchi ishlarni bajarishda ishlatiladi.

Buni u turli gruntnlarda hamda havo harorati $\pm 400^{\circ}\text{C}$ bo‘lgan mo‘tadil iqlim sharoitida ham harorati $- 600^{\circ}\text{C}$ gacha yetadigan sovuq iqlim sharo- itida ham bajara oladi. Maxsus buldozerlar o‘ziga xos xossalí gruntnlar- da yoki texnologik sharoitlarda ma‘lum maqsadga qaratilgan ishlarni bajarish uchun mo‘ljallangan. Ularga surgich buldozerlar, yer ostida va suv ostida ishlaydigan buldozerlar kiradi.

Asos mashina (mashina baza yoki traktor) larining tortish kuchiga qarab buldozerlar kichik o‘lchamli (quvvati 18,5...37 kW), yengil (quvvati 37...96 kW), o‘rta (quvvati 103...154 kW), og‘ir (quvvati 220...405 kW), o‘ta og‘ir (quvvati 510 kW, va undan katta) xillarga bo‘linadi.

Yurish uskunasi bo‘yicha buldozerlar o‘rmalovchi va g‘ildirakli turlarga ega. Og‘ir tuproq sharoitlarida ham foydalanish imkoni bo‘lganidan o‘rmalovchi yurish uskunasi ga ega bo‘lgan buldozerlar keng tarqalgan. Rezina g‘ildirakli yurish uskunasi ga ega bo‘lgan buldozerlar yo‘l sharoiti yenliroq bo‘lganda hamda ko‘pincha bir joydan ikkinchi joygi ko‘chib ishlashga to‘g‘ri keladigan yerlarda qo‘llaniladi.

Ish jihozining konstruksiyasiga ko'ra, ag'dargichi burilmaydigan va buriladigan turlari mavjud. Ag'dargichi burilmaydigan buldozerlar- da ish jihozi asos mashinaning bo'ylama o'qiga nisbatan tik qilib o'r- natilgan bo'lib, u gorizonta tekislikda burila olmaydi.

Ish jihozini boshqarish, mexanik (po'lat arqonlar yordamida) yoki gidravlik bo'lishi mumkin. Mexanik boshqarishda ag'dargich o'z og'irligi bilan pastga tushiriladi va tuproqqa botiriladi, uni ko'tarish esa chig'irdagi g'altakka o'raladigan po'lat arqon yordamida amalga oshiriladi. Mexanik boshqarishda ag'dargich pichoqlarini tuproqqa ke- rakli chuqurlikkacha kiritishning iloji yo'q, bu esa zich gruntlarda bul- dozerdan foydalanish samaradorligini kamaytiradi. Mexanik boshqari- ladigan buldozerlar sanoatda ishlab chiqarilmaydi, lekin ulardan hali ham foydalaniladi.

Gidravlik boshqarishda, ish jihozini ko'tarib, tushirish gidrosilin- drlar orqali amalga oshiriladi. Gidrosilindrni harakatlantirish uchun mashinaning gidroyuritmasidan foydalaniladi. Boshqarishning bunday usuli, gruntni qirqishda ish jihozining og'irligi bilan birga gidrosilindr kuchidan ham foydalaniladi, natijada zichlangan gruntlarga ham ish- lov berish mumkin bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

- Umarov, A., Qosimov, K., & Isaboyev, T. (2023). PAYVANDLAB QOPLANGAN DETALLARNING YEYILISHGA SINASH NATIJALARI. Академические исследования в современной науке, 2(21), 10-12.
- Umarov, A. va Isaboyev, T. (2023). VAGON DETALLARINI PAYVANDLAB QOPLAB RESURSINI OSHIRISHNING TEXNIK-IQTISODIY KO'RSATKICHLARI. Zamonaviy fanda modellar va usullar , 2 (10), 5-8.
- Умаров, А. М. У., & Муйдинов, А. Ш. (2023). РЕЗУЛЬТАТЫ ИСПЫТАНИЙ НАПЛАВЛЕННЫХ ОБРАЗЦОВ НА КОНТАКТНЫЙ ИЗНОС ПЛОСКИХ ДЕТАЛЕЙ АВТОСЦЕПКИ ВАГОНОВ. Universum: технические науки, (10-2 (115)), 26-29.
- Qosimov, K. Z., Umarov, A. M. O. G. L., & Raxmonov, M. R. O. (2023). LEGIRLOVCHI ELEMENTLARNING PAYVAND CHOK STRUKTURASIGA TA'SIRI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(4-2), 560-566.
- Qosimov, K. Z., Umarov, A. M., & Parpieva, U. (2022). VAGONLARNI YEYILGAN DETALLARNI PAYVANDLASH ORQALI QOPLAMA QOPLAB QAYTA TIKLASH USULLARI. Educational Research in Universal Sciences, 1(4), 381-388
- Zuxriddinovich, Q. K., & Muxammadumar o'g'li, U. A. LEGIRLOVCHI ELEMENTLARNING PAYVAND CHOK STRUKTURASIGA TA'SIRI.

7. Жураев, А. И. (2023). ТЕХНОЛОГИЯ СБОРКИ И СВАРКИ ГЛУШИТЕЛЯ АВТОМОБИЛЕЙ УЗАВТО НА ЗАВОДАХ АО УЗ ДОНГ ВОН И АО АВТОКОМПОНЕНТ. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 16(2), 94-98

8. Jurayev, A. I. (2023). NUQTALI KONTAKTLAB PAYVANDLASHDA METALL SOCHRAMALARNI OLDINI OLISH. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 15(7), 133-138.

9. Jurayev, A. I., & Yuldasheva, M. (2023). KATTA SIG'IMLI REZERVUARLARNI PAYVANDLASH TEXNOLOGIYASI. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 15(6), 29-31.

10. Умарова, Ш. О., & Жураев, А. И. (2023). РАБОТОСПОСОБНОСТЬ СВАРНЫХ СОЕДИНЕНИЙ ПРИ НИЗКИХ ТЕМПЕРАТУР. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(6), 635-647.

11. Умарова, Ш. О., & Жураев, А. И. (2023). ВЫБОР ЭЛЕКТРОДОВ ДЛЯ СВАРКИ ТЕПЛОУСТОЙЧИВЫХ, ВЫСОКОЛЕГИРОВАННЫХ СТАЛЕЙ И ЦВЕТНЫХ МЕТАЛЛОВ. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(6), 624-634.

12. Юлдашев, Х. Х., Жураев, А. И. У., & Рахмонов, О. К. (2020). Методы получения гексафторсиликата натрия из отходящих газов производства фосфорных удобрений (обзор). Universum: технические науки, (8-3 (77)), 63-67.

13. Жураев, А. (2023). ЦИЛИНДРИК ЮЗАЛАРГА КОНТАКТ ПАЙВАНДЛАБ ҚОПЛАМА ҚОПЛАШНИ ТАДҚИҚ ҚИЛИШ. Scientific Impulse, 1(7), 786-792.

14. Юлдашев, Х. Х., Жураев, А. И., & Мансуров, Ю. Н. (2022). Дериватографический анализ и изучение дисперсных характеристик твердых растворов CeO_2 , CeO , 8ZrO , 2O_2 и CeO , 72ZrO , 18PrO , 1O_2 . In Развитие науки и практики в глобально меняющемся мире в условиях рисков (pp. 149-154).

15. Ruziboyev, J. (2024). ANALYSIS OF CORED WIRE COMPONENTS FOR WELDING AND MELTING COATING. Science and innovation in the education system, 3(5), 131-134.

16. RUZIBOYEV, J. (2023). JINLASH JARAYONIDA ARRA DISKI BILAN KOLOSNIK PANJARA ORASIDA VUJUDGA KELADIGAN NOSOZLIKLAR TAHLILI VA ULARNI BARTARAF ETISH USULLARI. ANDIJON MASHINASOZLIK INSTITUTI.

17. RUZIBOYEV, J. (2023). CHIGITLI PAXTANI JINLASHDA BAJARILISHI LOZIM BO'LGAN TA'LABLAR TAHLILI. ANDIJON MASHINASOZLIK INSTITUTI.

18. RUZIBOYEV, J., & XASHIMOV, X. (2023). FLYUS OSTIDA ELEKTR YOYLI PAYVANDLASHDA MASSALALAR ALMASHINUVI JARAYONIDA GAZ FAZASINING ROLI. ANDIJON MASHINASOZLIK INSTITUTI.

19. RUZIBOYEV, J. (2024). By Welding Increase in Working Resource of Gin Colosniks that Working Surface is Woren. Vol. 2 No. 3 (2024): American Journal of Engineering , Mechanics and Architecture.

20. RUZIBOYEV, J. (2023). Ishchi yuzasi yeyilgan kolosniklarni payvandlab qayta tiklash. ANDIJON MASHINASOZLIK INSTITUTI

